

Փ Ո Ւ Ն Ձ

Օ Ր Ա Գ Ի Ր

Ամեն օր կհրատարակուի : — Հատը 40 փարայ է : — Պօլիս բաժանորդ ըլլալ ուզողը մէկ արձաթ Մէճիս պիտի վճարէ 400 թուոց համար իսկ գաւառաց մէջ 25 դրչ, դարձեալ 400 թուոց համար, թղթատարութեան ծախքէ ազան ըլլալով : — Ծանուցման տողը 40 փարայ է մէկ անգամի համար : — Արագրիս վերաբերեալ նամակ եւ ուրիշ որ եւ է գրութիւն պէտք է լւղղել առ Տնօրէնն ի Ղալաթիա Ս. ԱՆՆԱՆՈՐԻՋ ԵԿԵՂԵՍՅԱՅ ՎԱՐԻ ԴՐԱՆԸ ԿԻՅ ՆՈՐ ԳՐԱՏԱՆԸ :

Ա. Չ. Ա. Յ. Ի. Ն

ՅԱԿՈՐԵԱՆԻ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐԸ

Չմիւռնիոց Արշալոյս և Պօլոյ Մասիս լրագրաց մէջ Աղեկաանդրիոյ Յակորեան հռչակաւոր թագաւոր ազայի ազգային մետատանամեայ պաշտօնէութեան կամ փոխանորդութեան տեղեկագրոյն հրատարակութիւնը, և յիշեալ լրագրաց գովեստներն կարգացուցան այս վերջին օրերն : Սոյն տեղեկագրին պատճէնը կարևոր ծանօթութեանց հետ մեզի ալ զրկուած է, բայց մենք զանց ընելով տեղեկագրին հրատարակութիւնը, միայն անոր վրայ թէ Եգիպտոսայոց և թէ մեր ունեցած գիտողութիւնները կհրատարակեմք այս անգամ խիստ համառօտ կերպիւ :

Ա.—Տեղեկագրին ամբողջ պարունակութիւնը կ'յայտնէ թէ Յակորեանը ինչ աստիճան պարծենկոտ մարգարէ եղեր : 44 տարի յառաջ Աղեկաանդրացւոց ազգային վիճակը մնանկութեան մէջ կգտնուի, և այժմ 440 000 տարեկան եկամուտի մը տէր (" ") է եղեր : Ինչ զարմանալի արդիւնաւորութիւն : Թագաւոր ազան

պէտք էր որ իր տեղեկագիրը աւելի ընդարձակէր և 44 տարի յառաջ Աղեկաանդրիոց ազգային կայրածոց վիճակը յայտներ, և յետոյ հեռագրէ տէ աւելցուցած կայրածները նշանակէր :

Բ.—Տեղեկագրին առաջին պարբերութեան կերևոյ որ Աղեկաանդրիոյ մէջ « Հայոց ազգ » ըսելով փեմ. Նուպար փաշան պիտի խնայանք, ու անոր փոխանորդը Յակորեան թագաւոր ազան : Ժողով կողմեր է, չէ թէ իւր հրատարականք անոր տալու, այլ իր հրատարած ըլլալը Եմսոյունելու համար : Ըսել է թէ Աղեկաանդրացւոց մօրուքին կիմուայ և ինք իրքեւ արածուութեան տէր կըսէ թէ « այսուհետեւ նոր հոգարար ձուն ընդհանուր ազգին պտտասիրանատու է », բայց ոչ ինքք :

Գ.—60 ոսկի եկամուտ բերող տուն մը ի հիմանց նորոգել ըսելով ինչ պիտի խնայանք : Քակեր ու նորէն շիներ է, որ 233,000 զուրուշի ահագին գումար մը ծախք գացեր է : Մեզի կիմսոյունեն թէ միայն նորոգութիւն մը էր եղածը, և ծախք եղած այնչափ գումարով առնը ի հիմանց կրկին կըր-

նար շինուիլ : Արդեօք այս ծախքին տեսարակը կրնայ հրատարակել, և կըրնայ մեզի ցուցնել թէ իր քսակէն ըստակ տուած է առանց պահասի :

Գ.—Վարժարանը ընդարձակելու, վարժապետներ շատցունելու, աշակերտներուն հազուատ շինելու, հայլըն, և այլն, սարբերութեանց դատով, չեմք կրնար մեր ծիծաղը բռնել. առնք այնպիսի խօսքեր են որ հրատարակ գալու արժանի չեն : Ազգին ստակովը գարոց շիներ է. ազգին ստակովը վարժապետ տարեր է. ազգին ստակովը հազուատ շիներ է. ազգին ստակովը հիւանդներ նայեր է. վերջապէս ամեն բան ըրեր է ազգին ստակովը. ասկէց ինչ կհետեի :

Ե.—Ընդարձակ գերեզմանատան մը շինութեան հոգ տարի բաժին համար մեզի կիմացունեն թէ եկեղեցիին պարտիզին և փոքրիկ գերեզմանատան մէջ տեղը գանուած պատք քակեր, պարտէզն ու գերեզմանատունը իրար խառնուեր և բնականաբար ընդարձակեր է : Այս է « շինեցի » ըսածը :

Զ.—Ընդհանուր ժողով և քննիչ յանձնաժողով ըսածը բարբոսի են բեհայական բաներ են : Մեր առաջին գիտալութիւնը կարգարայուններ ըսածը : Եղիպատսի իշխանութեան արտաքին դործոց պաշտօնեաց վեհմ. Նուպար փաշան ազգին գործոց տէրն է. Թագւոր ազան անոր փոխանորդն է : Ասոնց ազգեցութիւնը Ազեկահայրիոց մէջ ընդհանուր ժողով ալ կրնայ կազմել (որովհետեւ կազմողն իրենք են, ինչպէս ինք ալ կրան տեղեկազրին մէջ), իրենց ուղածներէն քննիչ յանձնաժողով ալ կրնայ

կազմել, իրենց ուղած կերպովը կրնայ հաշիւները քննել տալ . . . տրեմին յունով. 19ին ընդհանուր ժողովոց անուսով անսարատ եղնելը չկրնար ապացուցուիլ : Թագւոր ազան կրնայ ստակ շինացելով տապալու թեանի հրատարակել տալ իւր բոլոր հաշիւները ի ծանօթութիւն ընդհանուր ազգին :

Թագւոր ազան կրնայ թէրեքեկց գործերը մասնաւոր տեղեկազրով հրատարակել, որ տեղեկազրին մէջ մտած ձգուած է, և ընդհանուր ժողովէն « դուք գիտէք արդէն » ըսելով ծածկուած է :

Թագւոր ազան կրնայ Նրուսաղի մայ կալուածոց հաշիւները մասնաւոր տեղեկազրով հրատարակել . . . :

Թագւոր ազան կրնայ Գարտեանի կտակին ինչ ըլլալը հրատարակու բացարեւ : Այս մեծ ու կարեւոր խորհրդը, որուն հետքն անգամ չըշմարեցինք տեղեկազրին մէջ, ընդհանուր ազգը երբէք չպիտի մոռնայ, և չպիտի թողու որ այն բացուած ծակը միշտ բաց մնայ . . . :

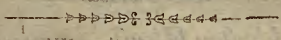
Այս անդամ այսչափ :

Մեկ կողմանէ կտենք թէ, Եղիպատս գանուող Յակոբեան եղբարք կհրաժարին Եղիպատսի ազգային գործերէ, միւս կողմանէ ընդհակառակն կխմանանք թէ տակաւին ազգային խնդիրներու մէջ կդանուին :

Անցեալները խառն ժողովը որոշեց որ, Նրուսաղի մայ կալուածոց խնդրոյն պատճառաւ ժամանակէ մը ի վեր Գահիրէ գանուող գեր. Իդնա տիտ արքեպիսկոպոսն վարէ Եղիպ

առաջ առաջնորդ ակաճ փոխանորդ ու
թեան սրաշածեր, մինչև ազգային
աստիճանագրութեան հաստատուիլը :
Այս որոշման գործադրութեան վե-
րաբերեալ բոլոր պաշտօնական գը-
րութիւններն ալ արդէն ճամբուեցան :

Արդ՝ եթէ ստոյգ է մեր ընդու-
նած տեղեկութիւնը, ազգային գոր-
ծերէ հրատարեալ Յակոբեան եղբարք
կանան եղեր՝ վարչութեան այս ու-
րաշումն անգործադրելի ընել և իրենց
ուզածն բերել յեղիպոսս : Հետևա-
բար այս անձինքն սակաւին յոգնած
չն ազգային գործերու մէջ գըտ-
նուելէ, և կու գեն որ ամեն ատեն ի-
րենց կամբը ախպարեմէ : Սակայն
գիտապաւ են որ այսուհետև թոյլ չը
պիտի արուի իրենց ուզածնուն պէս
առնել ծախերը :

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Երբումի կուտակալութեան կեդ-
րանական միութեարքի անուանեցաւ
Պայազխի նախարգ միութեարք Միւ-
նիսց փաշա :

— Պայազխի միութեարքի կար-
գեցաւ Երբումի ընդհանուր կառա-
վարչի նախարգ օգնական թէվֆիզ
պէյ :

— Պաշտօնէից Ժողովոյն անդամ
Շէրէֆ Ապի փաշային առաջին կար-
գի Մէճիտիյէ պատուանշան շնորհե-
լ :

— Տրամայի մէջ մէկ քանի անձինք
ընկերութիւն մը կազմեր են, բանպա-
կի մեծ գործարան մը հաստատելու
համար :

— Կրտսի թէ՛ Աւստրիոյ կառա-
վարութիւնը զօրաց թիւը պիտի գիւշ-

յունէ, զինուորական ծախքը թեթե-
ցունելու դիտմամբ :

— Լատ. ապրիլ 3ին դիշերը Լոն-
տոնի մէջ 14 տեղ հրդեհ պատահե-
լով, ընդ ամէնը 9 տուն այրեր են :

— Անգղիոյ մէկ ամխահանքն անց-
եալները կրակ առնելով, մէջը գըտ-
նուող 200 գործաւորաց 20—33ին
մահուան պատճառ եղեր է :

— Աւստրիոյ մէջ այս միջոյին
խիստ սաստիկ տաքութիւն կայ, և
մարդոց ու կենդանեաց և բուսոց մեծ
զնաս կհասցունէ եղեր :

— Անցեալները Գըւիս—Ֆարեյու-
սոյ ըսուած տեղը հրդեհ պատահին
խնայուցինք : Այս հրդեհը արեդա-
կին Չերմութեանէն պատճառելով, մէկ
քանի կազմերէ բռնկեր և երկրագոր-
ծաց մեծ մնաս հասցունելէն զատ շատ
մարդոց ալ մահուան պատճառ եղեր է :

— Բուսնուգի մէջ նախորդ ամսոյն
19ին առաւօտեան ժամը 12ին առնե-
ները երեք անգամ թեթեւ գեանա-
շարժ պատահեր է :

— Անցեալ 1868ին Կէշիպօլիէ բամ-
պակի բերքը 3000 հակ է եղեր, և
ամենմէկ օխան Թական դուրուշի ծախ-
ուեր է :

— Աւստրիոյ կառավարութիւնը ու-
րաչեր է որ, Հանովրայի զինուորական
հրամանատար մը՝ եթէ ուղէ Աւստրիոյ
ժառայել, իր արդէն ունեցած աս-
տիճաններովն ընդունուի :

— Փարիզի ամերիկեան դեսպանը
բաղմաթիւ լրատրաց մէջ ի պաշտօնէ
յայտարարութիւն ըրեր է թէ՛ Ամե-
րիկայի հասարակապետութիւնը եր-
բէք կողմնակից գանուած չէ հեղե-
նացոց, և թէ՛ այս մասին եղած ա-
մեն ստորաձայնութիւնք անհիմն են :

—Քէմպրիի բժիշկները հետա-
քրքրութեամբ դիտարկելով թիւն մը բրեր են
մտաւատենններս : Երբի մը բազուկին
վրայ վերք մը կար, որ երկար ատենէ
ի վեր չէր բժշկուած : Օր մը ծերը կը
նայի որ բողբոջի պէս բան մը դուրս
կուտայ վերքը : Հետեւեալ օրը ուրիշ
մ'ալ, և այսպէս երեք օրուան մէջ
երեք հաա բողբոջներ, որոնք միա-
նալով վեց ամսէն կատարեալ եղջիւր
մը կկազմեն. եղջիւրին խարխիւր հինգ-
հարիւրամեթր և երկայնութիւնը 22
հարիւրամեթր էր և ցուլի եղջեր նման
քիչ մը ծռած : Բժիշկները հաներ են
այս եղջիւրը :

—Նիւ—Եօրքի մէջ բժիշկ մը կատ-
ղած շունէ վիրաւորեալ անձ մը դար-
մանելու կանչուելով արիւն առնել
կուտայ և ձեռքը հիւանդին թաշկի-
նակովը կորքէ : Յուցամատը փոքրիկ
վերք մը ունենալով անմիջապէս կը
հասկնայ ըրած անխոհեմութիւնը :
Բայց իւր նոր գտած եղանակին հա-
մեմատ, ձեռքը ջրով կուտայ : Այս
բանս ութ օր իրարու վրայ բրի, կըսէ
բժիշկը, աղէկ դիտնալով որ 40 օրէն
կընար այս հիւանդութիւնը յայտ-
նուիլ : Բայց իններորդ օրը աչքս և
որկորս սկսաւ ցաւիլ, սաէպ թուք
լորձաւնք կուզար բերնէս, և կուզէի
ոչ թէ միայն մարդ այլ և կենդանի և
լինչ որ կտեննէի խածնել : Գժուարաւ
կխմէի, և կըխտէի որ ջուրը միայն աւե-
նելով որկորիս ազգած ցաւէն աւելի
սաստիկ ցաւ կըզայի : Հինգ փայրկեա-
նէ հինգ փայրկեան կըզայի որ ցաւը
ցուցամատէս կտարածուի մինչև ուտ-
ջերուս միջոցս : Խորհեցայ որ պակ-
ս մը բնեմ, ոչ թէ այս հիւանդութենէս
բժշկուելու մտօք, այլ աւելի ինքզին-

քըս խղեւով՝ վերծիլ այս սաժանե-
լի կեանքէս : Արդ՝ պակ-ս 37° տա-
քութիւն ունենալով մտայ մէջը, և
ահա վրաս երեցած նշանները անհետ
եղան, և մէյ մ'ալ բան մը չըզայի :
Այս միևնոյն միջոցով 80 հոգի բժշ-
կեցի, որոնք կատարած շունէ վիրա-
ւորեալ էին և ամենքնին ալ ազատե-
ցան : Երբոր մէկը այսպիսի հիւան-
դութիւն մը ունենայ, օրը անգամ մը
պակ-ս ընէ 37° կամ մինչև 63° տաքու-
թիւն ունեցող ջրով, այս կերպով կըր-
նայ բժշկուիլ և ազատիլ վտանգէն :
Երբ հիւանդութիւնը յայտնուի, պ-
սինքն շան մը կատարութիւնը երեւոյ,
նախ 37° տաքութիւն ունեցող ջրով
պանեօ ընել, յետոյ մինչև որ հիւան-
դը աղէկ մը բժշկուի, պէտք է որ իւր
սենեակին մէջ փակուած մնայ » :

Ռատիկանութեան պաշտօնատան
կողմանէ կժանուցուի թէ՛ Հասրըճինե-
րուն մէջ փողոցը գտնուած դորտ-
նով ժամացոյց մը պահուած բլբլով,
այսպիսի ժամացոյց մը կորսնցունողը
պէտք է Տէրը—Մատտէթ Մէճլիսի
Թէէմիզը ներկայանայ :

Քանի մը պատուաւոր տուներու
համար պարկեշտ երիտասարդներ կը
մնտուռին, բուական ուսեալը վարժա-
պետութիւն ընելու համար : Եթէ այս
տեսակ պաշտօնի փափաքը կար կընայ
դալ Ղալ Թիթիոյ Ամենախրկչի վարժա-
րանը, տեսնել Փափագեան Էֆէնտին :

ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ՏԵՐ
Հ. Ս. Ա. Ա. ՔԱՅԻՆ

ՏՄԱԳՈՒԹԻՒՆ Ռ. Յ. ԲԻՐԲԵՆՆ